

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 4114/2019
10.09.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бисерке Живановић, председника већа, Споменке Зарић и Весне Субић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Милан Рашета, адвокат из ..., против тужене ... авио компаније „ББ“, чији су пуномоћници Слободан Марковић, Надежда Новаковић, Јовица Тодоровић и Урош Марковић, адвокати из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 481/19 од 13.03.2019. године, у седници већа одржаној 10.09.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 481/19 од 13.03.2019. године, у делу става другог изреке, у погледу одлуке о исплати накнаде.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 481/19 од 13.03.2019. године, у преосталом делу става другог изреке у погледу одлуке о затезној камати.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиље за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1422/17 од 26.04.2018. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезана тужена да тужиљи на име накнаде штете по основу изгубљене зараде због незаконитог престанка радног односа исплати за 1995, 1996. и 1997. годину, појединачне опредељене износе, са затезном каматом у висини основне каматне стопе коју прописује Централна банка домицилне валуте увећане за 8% поена почев од датума доспелости, па до коначне исплате, у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, ближе одређене овим ставом изреке. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезана тужена да тужиљи на име накнаде због престанка потребе за радом тужиље исплати износ од 12.600 УСД са законском затезном каматом у висини основне каматне стопе коју прописује Централна банка домицилне валуте увећане за 8% поена, почев од 16.11.1996. године па до исплате, у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате. Ставом трећим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље и обавезана тужена да за тужиљу уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање надлежном Републичком фонду ПИО РС за период од 01.10.1995. године до

06.06.1997. године, на износ из става 1. пресуде, по стопама на дан уплате. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужили на име накнаде трошкова поступка исплати износ од 633.950,00 динара, са законском затезном каматом почев од 26.04.2018. године, па до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 481/19 од 13.03.2019. године, ставом првим изреке одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у делу става првог изреке, у усвајајућем делу у односу на исплату износа од по 350 америчких долара са затезном каматом у висини основне каматне стопе коју прописује Централна банка домицилне валуте увећане за 8% поена, почев од 25.12.2012. године до коначне исплате, у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, за период од октобра 1995. године, закључно са месецом мајем 1997. године, као и у ставу трећем и четвртном изреке. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у делу става првог изреке, у усвајајућим деловима у односу на исплату затезне камате и одбијен као неоснован тужбени захтев којим је тражила да се обавезе тужена да исплати тужили на појединачно одређене месечне износе затезну камату у висини основне каматне стопе коју прописује Централна банка домицилне валуте увећане за 8% поена почев од 31.10.1995. па до 24.12.2012. године у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, за сваки месец понаособ ближе одређене овим ставом изреке, као и у ставу другом изреке тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужена да на име накнаде због престанка потребе за радом тужиле исплати тужили износ од 12.600 америчких долара, са затезном каматом у висини основне каматне стопе коју прописује Централна банка домицилне валуте увећане за 8% поена почев од 16.11.1996. године, у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужиле да на име трошкова парничног поступка насталих у другостепеном поступку исплати туженој износ од 106.164,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана доношења другостепене одлуке до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у преиначујућем делу, тужиле је благовремено изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужена је поднела одговор на ревизију.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, у погледу одлуке о исплати накнаде због престанка потребе за радом тужиле, применом члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр.72/11 и 55/14) и нашао да ревизија у овом делу није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом није учињена битна повреда одредбе парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП, на коју се ревизијом указује.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиле је била у радном односу у представништву тужене Компаније „ББ“ у ..., на радном месту ... Назначено представништво брисано је из регистра представништва страних лица у Југославији

решењем Савезног министарства за спољну трговину од 06.06.1997. године. Одлуком туженог од 20.09.1996. године тужила је оглашена одговорном за учињену повреду радне дужности, због чега јој је код туженог престао радни однос. Наведена одлука о престанку радног односа поништена је правноснажном одлуком Првог општинског суда у Београду од 18.12.2001. године. Тужилји је досуђена накнада на име изгубљене зараде за период док није радила због незаконитог отказа и уплаћени су јој доприноси. Одлучујући о делу тужбеног захтева који се односи на накнаду штете услед престанка потребе за радом тужилје, првостепени суд је нашао да је исти основан из разлога што би тужила у ситуацији да јој није незаконито престао радни однос била радно ангажована код туженог у периоду када је тужени брисан из регистра, те би по редовном току ствари била оглашена за технолошки вишак и остварила право на отпремнину. Како је доношењем незаконитих решења ово право тужилји ускраћено, првостепени суд је усвојио тужбени захтев за исплату 12.600 америчких долара.

Другостепени суд је усвајајући жалбу тужене у делу за исплату на име накнаде због престанка потребе за радом тужилје, преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев тужилје као неоснован, у овом делу. Према ставу другостепеног суда тужила у току поступка није пружила доказе на околност да је престала потреба за радом тужилје услед технолошких, организационих и економских промена, јер је тужилји радни однос код туженог престао због тога што је учинила повреду радне обавезе, а не због тога што је проглашена технолошким вишком. Такође, тужила није предложила, нити је првостепени суд изводио доказе на околност да би јој радни однос код тужене престао као технолошким вишком да није било незаконитог отказа, те да би на тај начин остварила и право на отпремнину у износу који потражује.

По оцени Врховног касационог суда неосновано се ревизијом указује на погрешну примену материјалног права.

Одредбом члана 231. Закона о парничном поступку, прописано је да ако суд на основу изведених доказа не може са сигурношћу да утврди неку чињеницу, о постојању чињенице примениће правило о терету доказивања (став 1.). Странка која тврди да има неко право, сноси терет доказивања чињенице која је битна за настанак или остварење права, ако законом није другачије прописано (став 2.). Странка која оспорава постојање неког права, сноси терет доказивања чињенице која је спречила настанак или остваривање права или услед које је право престало да постоји, ако законом није другачије прописано.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, правилно је другостепени суд закључио да је тужилји радни однос код тужене престао због повреде радне обавезе, а да тужила није доказала да би јој код тужене (да није било незаконитог отказа), престао радни однос као технолошким вишком, када би имала право на накнаду (отпремнину) коју у овом спору потражује. Тужила тврди да би до наведеног дошло из разлога што је представништво тужене брисано из регистра, те би престала потреба за њеним радом, али на ту околност тужила није предлагала извођење доказа, у смислу члана 231. ЗПП. Наиме, имајући у виду наведену законску норму, терет доказивања чињенице да би тужилји код тужене радни однос престао као технолошким вишком по редовном току ствари, је на тужилји. Такође, супротно наводима тужилје, у ситуацији када долази до престанка рада послодавца, према одредби члана 87. став 2. тачка 11. тада важећег Закона о радним односима („Службени гласник РС“, бр. 45/91...39/96),

запосленом престаје радни однос без његове сагласности и у том случају он нема право на отпремнину, а што је потпуно друга ситуација од оне прописане одредбама члана 22 – 29б Закона о радним односима, када раднику престаје радни однос због престанка потребе за његовим радом, када остварује и право на једнократну новчану накнаду (отпремнину).

Код изложеног неосновани су наводи ревизије да је другостепени суд погрешно применио материјално право.

Неосновани су и наводи ревизије да је пред другостепеним судом учињена битна повреда одредаба парничног поступка 374. став 1, у вези члана 67. став 1. тачка 6. ЗПП, јер судија која је учествовала у доношењу побиијане одлуке није донела одлуку у првом степену.

Осталим наводима ревизије се побиија утврђено чињенично стање, што не може бити ревизијски разлог предвиђен одредбом члана 407. ЗПП, па је из ових разлога Врховни касациони суд одбио ревизију тужиље у овом делу, применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП и одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући дозвољеност изјављене ревизије у односу на део захтева тужиље о којима је правноснажно одлучено првостепеном пресудом, а који се односи на законску затезну камату, применом члана 410. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужиље у том делу недозвољена.

Ревизијом тужиље се у овом делу побиија другостепена одлука у делу за исплату законске затезне камате почев од 31.10.1995. године до 24.12.2012. године, а одредбом члана 420. став 1. ЗПП прописано је да се ревизија може изјавити и против решења другостепеног суда којим је поступак правноснажно завршен, али применом става 2. истог члана, ревизија против решења није дозвољена у споровима у којима не би била дозвољена ревизија против правноснажне пресуде, што значи да је условљена граничном вредношћу за изјављивање ревизије, прописаном чланом 403. став 3. ЗПП.

Када је за изјављивање ревизије меродавна вредност предмета спора, на основу члана 28. став 1. ЗПП, узима се само вредност главног дуга, док се према ставу 2. истог члана, камате, уговорна казна и остала споредна тражења, као и парнични трошкови не узимају у обзир ако не чине главни дуг.

Имајући ово у виду, као и да је у конкретном случају ревизија изјављена против другостепене одлуке о споредном тражењу тужиље, које не чини њено главно потраживање, то је и ревизија недозвољена.

На основу члана 413. у вези члана 410. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Како тужиља по изјављеном правном леку није успела у спору, то је одбијен и њен захтев за накнаду ревизијских трошкова применом одредбе члана 165. ЗПП, па је одлучено као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Бисерка Живановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић